
Rektor Univerzity Karlovy: Obáváme se miliard proudících do Brna

Rektor Univerzity Karlovy: Obáváme se miliard proudících do Brna

16.06.2011 06:36, Autor: Martin Rychlík

Termíny pro dopracování vysokoškolského zákona jsou našponované, říká Václav Hampl. A nelíbí se mu například plány na změnu profesur.

Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy a nový předseda České konference rektorů, má za úkol provést vysoké školy obdobím reformem. Jak se mu bude dařit?

Pravidla, která umožňují dosáhnout na vzdělávací a výzkumné miliardy z Evropské unie pouze regionům mimo hlavní město, dělají těžkou hlavu rektorům pražských vysokých škol. Platí to pro ČVUT, VŠCHT i Univerzitu Karlovu. Například jen brněnské univerzity dosáhly z operačních programů spravovaných ministerstvem školství na více než dvacet miliard korun, ačkoliv se Praze přisuzuje až šedesát procent vědeckého výkonu celé země.

Z hlediska udržitelnosti velkých investic v regionech by mohlo i následné financování mířit mimo Prahu... „Vyloučení Prahy ze strukturálních fondů ve výzkumu je nešťastné. Český stát není ochoten či schopen zajistit, aby pražské vysoké školy tolik nezaostávaly v infrastruktuře, což je pochopitelně starost, s níž se snažíme vyrovnat. Ale zátěž to je i do budoucna: z hlediska udržitelnosti velkých investic mimo Prahu, takže i následné financování bude mít sklony preferovat mimopražské lokality,“ říká v rozhovoru pro ČESKOU POZICI profesor Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy (UK). Taková disproporce financování by se měla dle něj urgentně řešit v rámci republikové vysokoškolské politiky.

ČESKÁ POZICE: Co se z titulu vaší nové pozice coby předsedy České konference rektorů (ČKR) změní při dojednávání reformem terciárního vzdělávání? Bude mít váš hlas nyní větší váhu?

HAMPL: Předsedou budu až od začátku srpna, nicméně myslím, že váha ČKR při jednáních, které se týkají vysokých škol a vědy, je velká. A málo platné, jde o věc personifikovanou předsednictvím České konference rektorů.

ČESKÁ POZICE: Je to možné vnímat tak, že v jednáních posílí hlas Univerzity Karlovy?

HAMPL: To uvidíme. Osobně jsem to tak během voleb nebral; silná pozice UK již souvisí s jejím celkovým významem, výzkumem i tradicí...

Rektorské předávání žezla mezi Václavem Hamplem (vlevo) a Ivanem Wilhelmem se uskutečnilo 23. února 2006. Nyní budou spolupracovat na reformě českého vysokého školství.

ČESKÁ POZICE: Jaké jste si vytkl úkoly? Hovořil jste v projevu i o změnách v samotném fungování ČKR, především vůči soukromým školám.

HAMPL: To je reakce na debatu, která již uvnitř ČKR běží a je o tom, že naše stávající vnitřní rozhodovací mechanismy úplně neodrážejí rostoucí roli soukromých vysokých škol. V tuto chvíli nemám přesný návrh, jak se mechanismy mají změnit, ale chci to iniciovat.

ČESKÁ POZICE: Před pár týdny byl jmenován novým náměstkem ministra školství pro vysoké školy emeritní rektor UK Ivan Wilhelm. Očekáváte se svým předchůdcem užší spolupráci? Bude nyní komunikace s ministerstvem snazší?

HAMPL: Nemůžu říci, že by s předchozím náměstkem Janem Kouckým nebyla komunikace dobrá, takže zlepšení ve smyslu komunikace – tedy něčeho, co je dost dobré – bych už ani nečekal. Myslím, že právě to vědomí, že náměstek

Wilhelm je emeritním rektorem naší univerzity, bude na něj zvyšovat obecný tlak a bude na něj pozorně pohlíženo, zda se vůči UK nechová jinak než vůči jiným. Jsem si ale skoro úplně jist, že to tak nebude – maximálně na nás bude přísnější (úsměv).

ČESKÁ POZICE: Čím si vysvětlujete nenadálou výměnu náměstka Kouckého?

Pro výměnu náměstka Jana Kouckého nemám vysvětlení, říká rektor Hampl. HAMPL: Nemám pro to žádné vysvětlení. Musím říci, že jsem Kouckého považoval za jednoho z nejlepších náměstků, které jsem na ministerstvu zažil. Nevím.

ČESKÁ POZICE: Nemohla by tato změna ohrozit běh reformy vysokého školství? Nemůže se na pár měsíců zaseknout?

HAMPL: To si nemyslím, ale běh přípravy částečně ovlivněn být může, to ano.

ČESKÁ POZICE: Deník Právo přinesl kritické stanovisko UK k věcnému záměru VŠ zákona. Hovoří se tam skutečně o riziku „destabilizace celého vysokého školství“?

HAMPL: Právo otisklo pracovní připomínky UK, které jsme poslali ministerstvu k první verzi věcného záměru zákona. To nebylo stanovisko určené pro veřejnost; šlo o pracovní připomínky k jednotlivým bodům. A druhá věc: následně Akademický senát UK přijal varovné usnesení, podstatně stručnější, kde se mluví o destabilizaci vysokoškolského prostředí. Stanovisko jsem neinicioval, byl jsem ale svědkem debaty, kde skutečně rezonovala taková obava, protože u věcného záměru byla komunikace velmi líkná, pomalá.

Myslím, že emeritní rektor UK a nynější ministerský náměstek Wilhelm na nás spíše bude přísnější, říká současný rektor UK.

ČESKÁ POZICE: Mediální dopad byl dosti hysterický. Profesor Rudolf Haňka pak pro ČESKOU POZICI vysvětloval, jak se to skutečně má třeba s „dvoletými“ studii... Co vám jakožto rektorovi největší české univerzity na druhé verzi záměru vadí?

HAMPL: To by mohlo být na dlouhé povídání. My máme v pracovní skupině své zástupce. Připomínek je velké množství, většina jsou pracovní připomínky. Jsou tam skutečně nějaké věci, kterým trochu nerozumíme: například tlak, aby se profesori a docenti změnili na „profesní“ pozice. Rozumím, že může jít o jednu z cest, ale míra propracovanosti a fakt, jestli to bude skutečně fungovat, závisí na tom, zda bude záměr dobře zpracován. To v něm zatím nevidím, což vzbuzuje oprávněné obavy a naši zástupci, když na problémy poukazují, nemají pocit, že se dostávají ve věci nějak dopředu. Já jsem opravdu poslední, kdo by chtěl tvrdit, že stávající systém profesur by nepotřeboval nějaký „upgrade“. Na druhou stranu je pravda, že stávající systém funguje jako úžasný nástroj personalistiky, motivační nástroj pro růst akademických pracovníků i pro výkon univerzity, což jsou důležité věci. Neříkám, že nemůže být nahrazen, ale nesmíme si s tím zahrávat, nýbrž mít vše důkladně rozmyšleno.

ČESKÁ POZICE: Změny profesur budou citlivé; dá se nový zákon se všemi připomínkami expertů a pracovních skupin do listopadu 2011 stihnout?

HAMPL: Myslím, že avizovaný harmonogram je hodně našponovaný. Napnutý.

ČESKÁ POZICE: Jinými slovy: protáhnou se přípravy?

„Je pro mne obtížně představitelné, aby se příprava vysokoškolského zákona kvalitně stihla v termínu.“ HAMPL: Je pro mne obtížně představitelné, aby se to kvalitně stihlo.

ČESKÁ POZICE: Hodně se hovoří o diverzifikaci vysokých škol. Předpokládám, že UK by už z podstaty chtěla patřit – nebo její fakulty či obory – mezi výzkumné školy.

HAMPL: To je jedno z mnoha témat, které jsme rozsáhle rozmysleli a publikovali v našem materiálu, co by dobré reformy potřebovaly. Je třeba to pořádně dopromyslet, dotáhnout. Pokud by to ale bylo tak, že výzkumné univerzity by znamenaly finanční zvýhodnění, pak by všechny školy závodily, seč mohly, aby do té kolonky spadly. Spíše si myslím – aby to řádně fungovalo jako reálná diferenciací – že je třeba rozmyslet několik kategorií univerzit a uvnitř každé odpovídající kategorie posléze přidělovat veřejné prostředky podle kvality té činnosti, kterou kvalitně v dotyčné skupině plní. Potom by to fungovat mohlo.

ČESKÁ POZICE: A tak by to dle našich informací asi i být mělo...

HAMPL: Kroky, které byly zahájeny ve způsobu financování, jež jde mimo VŠ zákon a je to takřka jiná kolej, jsou z tohoto hlediska velmi slibné. Trochu ještě narážíme na to, jak dobře definovat parametry, jež ukazují kvalitu, ale to, co se rozeběhlo a podle čeho si nyní dělíme peníze, je z mého pohledu vykročení dobrým směrem.

Není snad nikdo, kdo by si neuvědomoval disproporci vzniklou evropskými fondy, dodává Hampl.

ČESKÁ POZICE: UK má 17 fakult. Může jich být víc, míň?

HAMPL: Pro tuto chvíli to považuji za číslo stabilní (smích).

ČESKÁ POZICE: V poslední době směřuje do Brna na výzkumná centra při tamních vysokých školách asi 20 miliard korun. Neobáváte se, že dopady takových investic mohou Univerzitu Karlovu během dvou tří let citelně zasáhnout?

HAMPL: Samozřejmě, že se toho obávám. Vyloučení Prahy ze strukturálních fondů ve výzkumu je nešťastné. Český stát není ochoten či schopen zajistit, aby pražské vysoké školy tolik nezaostávaly v infrastruktuře, což je pochopitelně starost, s níž se snažíme vyrovnat. Ale zátěž to je i do budoucna: z hlediska udržitelnosti velkých investic mimo Prahu, takže i následné financování bude mít sklony preferovat mimopražské lokality. A půjde i o potenciální problém z hlediska výzkumníků, kde budou působit, jak se budou připravovat... To jsou věci velmi vážné, ale trochu přesahují síly rektora UK. Myslím, že by v rámci republikové vysokoškolské politiky měly být prioritně a urgentně řešeny.

ČESKÁ POZICE: Mohou vědce ze špičkových pracovišť Univerzity Karlovy, třeba z matematicko-fyzikální nebo přírodovědecké fakulty, lákat moderně vybavená centra v Brně typu CEITEC, CETOCOEN nebo ICRC?

Vývoj, kdy vědci z UK odejdou do moderních center mimo Prahu, skutečně nastat může... HAMPL: Nastat to může; nemám však zatím signály, že by se to ve významnějším tempu či měřítku dělo. Vážné by to bylo u mladých vědců, kteří vnášejí do výzkumu nové myšlenky.

ČESKÁ POZICE: Máte možnost při dojednávání další etapy strukturálních fondů z EU domluvit jiné podmínky, které by hlavní město neopomenuly?

HAMPL: Máme jen takové možnosti, jaké si sami prosadíme. Není to úplně jednoduché, staráme se o to. Bude s tím dost práce.

ČESKÁ POZICE: Uvědomuje si tu vzrůstající disproporci politická reprezentace?

HAMPL: Neumím si představit někoho, kdo by si to neuvědomoval...

ČESKÁ POZICE: Slyšel jsem dokonce od některých profesorů z Brna, že už mají z obřích peněz strach a považují to vůči svým pražským kolegům za jaksi „nemravné“.

HAMPL: Víím o tom. Udržitelnost tak velkých investic, aby trvale fungovaly, nebude opravdu malé sousto. Závazek je to značný. Myslím, že strukturální fondy také hodně mění způsob fungování akademických pracovníků s ohledem na naplňování různých indikátorů projektů a podobně, což nemusí být v souladu s dlouhodobým rozvojem vědecké práce.